

Подорожний В.Г.
доктор філософії,
асистент кафедри психології та соціальної роботи
Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського
Нетичук Ю.М.
здобувач 4 курсу
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Самотність є універсальним емоційно-психологічним досвідом. Самотність також розглядається як нормальний досвід, що веде індивіда до досягнення глибшого самоусвідомлення, а також час для творчості та можливості самореалізації й пошуку сенсу життя. Самотність є також умовою людського життя, досвідом гуманізації, який дає можливість людині підтримувати, розширювати і поглиблювати свою людяність. За словами Р. Вайса, самотність викликана не перебуванням наодинці, а відсутністю стосунків чи відносин, у яких є необхідність. Самотність завжди є відповіддю на відсутність якогось конкретного реляційного забезпечення, наприклад дефіциту у відносинах, які включають соціальну підтримку [1].

Однак, переживання самотності також є стресовим та неприємним. Самотність також може призводити до занурення у залежні відносини, підкорятися управлінню, наслідувати, бути схожим на інших й прагнути влади та статусу. Надмірні: читання, перегляд телевізора, використання мережі Інтернет, відвідування громадських заходів, вечірок, вживання алкоголю та наркотиків сигналізують не лише про самотність, а й про те, що це також можуть бути деякі адаптивні або дезадаптивні стратегії подолання, які студенти використовують для подолання неприємного й тривожного досвіду самотності [3]. Науковцями доведено, що юнаки відчують більше самотності, ніж будь-які інші вікові групи. У пізньому підлітковому віці та ранній дорослості (тобто студентському віці) особливо високим є ризик переживання самотності. Університет – це перехідний період від підліткового віку до дорослого життя. Це період для студентів університетів, щоб шукати та реалізувати своє почуття індивідуальності і, водночас, шукати та будувати соціальні й особистісні стосунки з іншими. Часто студенти через навчання покидають домівку, а також своїх рідних та друзів, адже починають навчатися у іншому місті.

Відокремлення студентів від їхніх домівок, за першого часу може викликати почуття сумніву, розгубленості та тривоги [2]. Після вступу до університету вони починають вчитися працювати з переживаннями прихильності та розлуки, процесами міжособистісних ситуацій, які відбуваються у нормальному психологічному зростанні і починають створювати власний неповторний Я-образ. Відсутність соціальної та емоційної підтримки студентів, може призвести до переживання соціальної та емоційної самотності.

Здебільшого попередні дослідження самотності, як правило, зосереджувалися на індивідуальних та особистісних факторах юнаків або відсутності соціальних контактів [1]. Однак, якщо погодитися з передумовою, що переживання самотності є показником особистісного ставлення до соціуму, то можна зазначити, що спосіб організації соціальних відносин у суспільстві призведе до варіацій у тому, як люди переживають самотність.

Проблема переживання самотності постала особливо актуально спочатку в умовах карантинних обмежень в Україні, а згодом і з початком війни в Україні. Наше дослідження мало на меті дослідити особливості переживання самотності у юнацькому віці у період війни. Для дослідження нами були обрані наступні методики: «Методика Індексу життєвої задоволеності (А. Нугартен, адаптація Н. Паніної)» для визначення рівня та особливостей задоволеності життям досліджуваних та «Методика суб'єктивного відчуття самотності (Д. Рассел, М. Ферг'юсон)» для діагностики рівня самотності та соціальної ізоляції. Результати опитувань за даними методиками представлені на рисунках 1 та 2.

Рис.1. Дослідження індексу життєвого задоволення

Рис.2. Дослідження за шкалою самотності та соціальної ізоляції

Аналізуючи результати (рис.2) можна відзначити, що домінуючим рівнем переживання самотності виявлено середній (78% респондентів). Що відповідно до вищевикладеного можна пояснити тим, що за теперішньої ситуації більшість студентів перебувають у колі власних родин і почуттів сумніву, розгубленості та тривоги з огляду на це вони не виявляють. Проте цікавими виявилися результати за іншою методикою (рис.1), відповідно до яких 40% досліджуваних мають низький рівень індексу життєвого задоволення, що дозволяє припустити, що перебування у теперішній соціальній ситуації повністю їх також не задовольняє. Вищезазначене потребує більш детального та ґрунтовнішого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. DiTommaso E, Brannen-McNulty C, Ross L, Burgess M: Attachment styles, social skills and loneliness in young adults. *Personality and Individual Differences* 2003, 35:303-312.
2. Weiss RS: *Loneliness: The experience of emotional and social isolation* London: MIT Press, 1973.
3. Yeh MC: *Loneliness, Alcohol and Marijuana Use among Male College Students*. University of Connecticut, 2002.

УДК 159.923.2

Скрипник Н.Г.

викладач кафедри психології

*Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди*

ОСОБИСТІСНІ РЕСУРСИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Зміни у всіх сферах життя українського суспільства через початок збройної агресії Росії торкнулися і сфери вищої освіти. Значна кількість закладів вищої освіти задля захисту життя та здоров'я здобувачів і викладачів перейшла на дистанційне навчання, яке в умовах воєнного стану ускладняється тим, що частина студентів перебуває на прифронтових і окупованих територіях, у студентів різні можливості доступу до мережі Інтернет, виникають проблеми з приєднанням до відеоконференцій в певний час тощо.

Питання, пов'язані з організацією дистанційного навчання, визначенням психологічних чинників і передумов успішної адаптації студентів до навчання в дистанційній формі набули значної актуальності у зв'язку з пандемією